

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 фонтини у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стане лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 9.

Предлату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају на ручбине.

О ПОСТАНКУ КОМУНИТЕТА.

(Свршетак.)

Да би себи могли јасно претставити тадашње угарско-хрватске краљевске вароши, морамо се сетити феудалности, која је из средњег века до најновијег времена заостала. Као што читамо код једног историка била је цела област оних земаља, што угарској круни припадаху, или краљевска, или црквена, или племићка имаовина. Област данашње војничке границе с малим изузетком, била је краљева својина, јер кад је узеше од Турака, не могаше показати ни црква ни племство писмено и незастарело право своје на ту земљу. И на основу тих правних одношаја постане она из политично-војничких обзира војничком границом, и буде потчињена војничким властима.

Још од старина је било, да је краљ могао читаве диштрикте или поједина места са особитим привилегијама обдарити, као и појединим личностима племство дати. Таква привилегисана места, биле су и краљевске вароши, а у Угарској и Хрватској има их од три руке; оне се зваше таверникалне, или персоналне, или пак мајданске. — Потоме су и комунитети у војничкој граници установљени, али су у политичном и судском погледу потчињени војничкој управи, с тога и пису могли слати своја заступништа на хрватски сабор, изузимајући војни комунитет Сењ на Јадранском мору.

Свака краљевска слободна варош била је у целога као нека племенита морална личност, с тога је и имала права она на те повластице. У истога одношају стајаху и војни комунитети према области војничке границе, која је под јурисдикцијом војничке власти била, а комунитети међутим имали су, као и они у угарско-хрватским муниципијама, свој са-

мостални магистрат као политичну и судску власт.

Осим права да слободно може бирати магистрат свој спољашњим саветом, који се за цео живот бира, имале су привилегисане краљевске вароши право статуте правити, који су обвезни за цело грађанство, само не смеју земаљским законима бити противни. Та је установа поглавито из економних обзира поникла, и тиме се могло одговорити растећим потребама варошким. То право имали су и војнички комунитети одмах у први мах, како су као вароши привилегисани. Они су завели директни и индиректни порез варошки, једно да би могли плаћати паушал, друго, да би дошли до сретства и подмирили потребе администрације своје, што је све заплетенија била. Они су се морали и за спољашњост вароши старати, морали су водити бригу о школама, о калдрми, о мостовима и т. д.

Да су многи ти наметци теретни били, и да су многи стајали у противности са општом државном цељу, види се одтуда, што је комунитетски регулатив многе од тих збрисао, и забранио, да се опет уведе. У њему је сва порција по реду изложена, колко и на шта се има плаћати. Порција за куће не спомиње нигде, нити он зна за разлику између општинске касе и провентенфонда. Шта више, комунитетски регулатив изриком рече, да се комунитетски доходи „двостручно“ у корист имају, на плаћање паушала и на варошке потребе.

Као што смо горе поменули, вароши припада, да има свој магистрат, и њиме да административне, политичне и полицајне и судске послове врши, а он да је ђенерал-команди, тавернику или персоналу потчињен, а никако вармеђској или региментској власти. Што се унутрашње организације тиче, био је уз варошки

магистрат савет. Чланови тога савета били су као и магистратски саветници на цео живот бирани. Остали чиновници магистратски на три године, и то или из средине грађанства, или крајњег савета или из магистратских саветника. У краљевским слободним варошима успостављено је то право скоро, а кад је комунитетима узето, не знам. По предању, рекли би, да је у Земуну укинута свршетком прошлога столећа избором Хаџића за градоначелника. Овај изврени правник хтео се само тако примити тога места, кад је већ на њега избор пао, ако му ујемче да ће бити градоначелник док је жив. Земунци у простоти својој замоле на највишем месту, где им одмах жељу и испуне. Грађани Земунски, наравно, нису ни знали, шта су тиме изгубили, каквога су се права одрекли. Они се надаху за цело, да ће то бити само за тај случај, за Хаџићев избор, али тадашњи бечки хофкригерат друкчије је разумео ствар. Временом видело се после, да су узели тај корак као коначно одрицање од рестаурациона права комунитета, и конзеквентно закључише то и за остале комунитете. Већ после неколико година буде Хаџић сметнут, и то им је јасно показало, колико су погрешили.

У почетку овога чланка казали смо, да се у комун. регулативу дух пруско-бирокуратички опажа, који је тако здраво Јосифов век карактеризирао. Временом тако се изопачило оно добро, што га имаћаху установе тадашње, да су прави монструм доцнијим уредбама постале. Ипак није комунитетски регулатив нигде право на општинску својину поништило, него јој је свагда изрично признато. И неби то било само мудро, него баш и правично да се опет на његова начела поврати.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Рожданство Христово проведесмо као обично. На светој литурџији у новој цркви први дан прочитано је божићно архијерејско писмо патријархово, које као што нам се видело, не чинише на слушаоце онај утисак, који се очекивао, а то због оних места, која се односе на привремене појаве у друштвеном животу нашег народа. Места, као што су следећа, слушаоци сматраше за полемична, у противности с током образованости народа стојећа. Писмо вели „... Али и како да не буде тако, кад смо од неког времена сопствена и својевољно изабрана, полезна и од младости навикнута занимања наша оставили и пренебрегли, а туђег посла латили се, и поље страно, на поље већини не пољатно прешли и ступили, на ком, не знајући заиста ни полезно од шкодљивог разликовати, радије којекакве књиге и гадове (!) него свето евангелије слушамо и читамо, радије на село и прело, него у школу и науку идемо, радије игралишта и позоришта, него цркву и литургију посештавамо...“ Али има у патријарховом писму и лепе поуке за народ уопште и за родитеље посебице. — Други дан божића беше свечано богослужење у старој цркви, у којој је говорио г. парох храма слово с не обичним афектом. Први и други дан певала је у цркви наша црквена певачка задруга.

При овом божићном извештају ваља нам поменути неко бајаги народно весеље, које чинише више њих нижег реда, и за које мислимо да није уместно такво што чинити на велики празник рожданства Христовог, него за време месојеђа. У велику саоницу упригнеше читав лађарски цуг коња, и под пуцањем из пиштоља и певањем пролазаше кроз главне улице. Пред једном гостионицом стајаше више од сата, пијући вина и лармајући.

И пуцања беше ове године довољно о божићу. У томе се највише показаше занатлијске калфе. У нашем комшилuku један је калфа не престано изпразнивао пиштољ до глупо доба ноћи, као да је био најмљен за то. Чудимо се, што не чуемо том приликом за догодившу се несрећу. Што је горњоварошанин изгубио палац не беше од пуцања, него што су се у биртији посвађали, па му је неки граничар одгризао палац.

— Ономад прегледала је техничка комисија нова звона и козе, које беху скоро подигнуте на звонару свето-николајевске цркве. Као што смо се известили на дотичном месту речена је комисија пронашла да су звона лепа као што им је звук умиљат, а за козе тврди да су добре и да могу издржати тресање од звона, кад буду са стране утврђене уз зид од тороња. Овом приликом хоћемо споменути још једном школско здање, које ће се идућег пролећа градити на великој пијаци. Рекосмо пре да ће се то здање градити у стилу просто касарнском без украса, али не споменуемо при томе један куриозум у архитектури, који ће бити на том здању, ако се оно гради по плану. Школа ће имати два уласка, један с пијаци, други са сокака, што води солари. Обоја та врата имаће по плану шест стопа висине и пет ширине, тако да ће се повисок човек морати сагнути пролазећи кроз врата. На фронту двокатног здања оваква врата доиста невиђена су, а онај који је начинио план, имао је ваљда халсану или подрумска врата у виду. Ми обраћамо позорност варошких претставника на тај недостатак пре нег' што се здање почне градити. Смејаће нам се иначе свет. Доиста, не можемо се доста чудити управи земаљске грађевине, што такво што не поправља, кад јој се планови на одобрење поднесу. Она враћа пројекте, кад је у предрачуну са неколико новчића фаљено, али такве погрешке против укуса, као што су поменута врата на школеком здању, не примећују.

— Трећи дан божића беше главна скупштина нашег читалишта. И овај пут једва се искунише довољни број за решење чланова. Пошто је досадашњи благајник дао извешће о новчаном стању тога завода, избораше једногласно г. др. Ј. Миланковића за председника и г. свештеника Руварца за перовођу читалишта. На то рече нови председник, да ће се примити претседништва, но да стање читалишта изискује, да се ваља старати за еретства, кад се жели тај завод да постоји. Већина је чланова пристала на то, да се годишњи прилог повиси на 5 форинти, а надзиратељу да се обори плата на 10 форинти месечно. Тако и кад се новине продају моћи ће се трошкови намирити. Жестоку дебату изазвало је питање, да ли могу чланови новине читалишта кући на читање носити у часовима, кад је читалиште затво-

рено. Већина чланова дозволила је то, што је другима противно било тако, да су с места изјаснили се, да више неће да буду чланови. Тај поступак не може се одобрити. У друштвеном животу ваља да се свагда мањина вишини подвргава. Главна је цел читалишта да се чланови читањем забављају и поучавају. Није заводу од штете, ако један или други члан, не имајући времена посећавати читалиште у часовима кад је отворено, један или више листова код своје куће прочита. Наравно, да листови морају бити на броју кад је читалиште отворено, нити би било у реду, кад би поједине особе то право за себе монополизирале, не остављајући прилику другима, да се и они тим правом користити могу. Нама се види, да је главна скупштина већма фалила што је закључила, да се листови продају, а не да се оставе у општинској библиотеци. Црквена општина тај је једини услов ставила, кад је пре неколико година безплатежно уступила стан читалиштом друштву. Од продавања новина неће знатна помоћ бити, али с листовима читалишта колико толико умножила би се библиотека.

— Ако овако време остаје као што је сада, и ако се неби на ново појавио лед на Дунаву, почеће у Среду 3. Јануара местни пароброд између Земуна, Београда и Панчева по тарифи да плови.

— Из Панчева имамо известије, које нам јавља за неслогу тамошњих варошких заступника Срба и Немаца. Срби захтевају, да се подигне главно српско училиште о варошком трошку, као што то имају Немци. У Панчеву је већина Срба, они највећи део варошког терета носе, правичност дакле изискује, да имају училиште на свом језику. Младина њихова веома дангуби и заостане у науци ради тога, што најпре мора научити туђ језик. Немачки заступници када не одобравају захтевање своји суграђана, па се породила с тога распра у општини. Господин бригадир пре божића прешао је у Панчево, да извиди ствар, но па заказани тога ради општински састанак дођоше само неколико од српских заступника, није се дакле ништа могло предузимати. Кажу зато не дођоше, што су општинари пред празницима у великом послу.

— Из Саса нам јављају за овај грозни случај, који се тамо пре кратког времена догодио. Граничар

један тамошњи имађаше две кћери, и као што не имађаше мушког подмладка, уда кћер своју старију за једног момка и пусти га себи у кућу. Зет испочетка добро живише са тастом и пуницом; но после почеше се свађати и почне таст зета из своје куће напоље терати. Овако у свађи живише неко време, и зет видећи, да неће моћи даље остати у кући тастовљевој, почне му претити, да не ће пре из куће изићи, док их све не покоље. Таст отиде сеоским кметовима, и рекне им: како зет прети, и замоли их, да га затворе. Но кметови нехтедоше то учинити, будући да их зет његов више пути у бирцузу вином појише. Пре три недеље посвађа се он опет са тастом и пуницом и онако љутит отиде у бирцузу, и ту је до неко доба ноћи био са још три граничара. Изишавши из бирцуза, отиде са она три граничара тастовљевој кући. Двојица од њих рекне да уђу у шталу, где му таст спаваше, па да га заговарају и да му недају из штале напоље изићи, а он са оним трећим уђе у кујну, и будући да је соба закључана била, почне лупати да му отворе. Жена његова чујући глас његов, ћипи из кревета да му отвори, но чим она врата отвори, он је удари ножем и трбу јој распори. Она врисне и он видећи да је жену, у место пунице удари ножем, полети на пуницу и на два је места у трбу убоде, а његов друг шогорицу — млађу сестру жене његове — удари ножем у трбу. жена је његова после неколико сахата и умрла, а пуница и шогорица осташе живе. Таст чујући дреку, почне ићи да види шта је у кући, но она два граничара нададоше му. Учинивши то крвно дело, утекне у Србију, и нису га до данас још ухватили. Она три граничара, који му помогаше при том крвном делу, похватани су и одведени у затвор у Митровицу. Кметове су све збацили, што га нису затворили, кад је таст тужио био. Још нам и то оданде јављају, да је познати лопов Радован Филиповић који целој околини страх задавао усљед добивши рана, умро у болници митровачкој.

— Из Београда јављају нам за беседу, коју даваше тамошње певачко друштво други дан божића. Светли кнез не дође на њу, но иначе беше многа света, и друштво задовољи га са својом вештином. Наш извештач рече, да је г. Кујунџић држао том приликом историјско предавање, у ком су неки приметили, да је говорник под тим видом данашње

стање у Србији критично изложио. — Г. Јован Драгашевић получио је степен штабног капетана. Ваљда ће одсад престати не прилике, којима беше ваљани и заслужни тај муж у последње време изложен био.

— Као што јављају неком пештанском листу из Беча, крајиничко веће у војеном министарству у Бечу решило је, да војничка крајина и даље има постојати. Неке ће само мале измене бити у закону о куповању непокретних добара. Подмаршал Габленц предложио је, да се Јевреји могу настанити и куће и земље притежати у граници, који је предлог усвојен.

— У Среду, трећи дан божића, отворио се у Загребу сабор троједне краљевине. Отворио га је Теодор Борђевић као претседник по годинама. Кад су се саборници вратили са благодаренија у цркви, куд су отишли били по отварању сабора, наименује претседник сјајну депутацију да иде по банског намесника барона Рауха. Барон Раух рече депутацији, да жали што неможе сабор у име краљеве отворити, јер нису још стигла краљевска писма из Беча. Пред саборском двораном стајаше кумпанија упарађених регулаша. Кардинал Хаулик и Штросмајер не присуствоваше при отварању сабора.

— Ових дана убио се у Загребу један одлични грађанин Лајценфелд. Био је веома поштен и популаран човек. Али зато што се убио, духовништво нададе да се сахрани у гробљу, нити да га свештеник опоје и да звона звоне. Он не имађаше од својих никога код себе, с тога се прихвате пријатељи његови да га укупају. Свет га је здраво поштовао и волео, па им је било криво, да таквог човека тако сахране. С тога оду самоме кардиналу Хаулику, да га моле за свештеника и за звона, но и он их одбије, а допусти им само, да га у гробљу сахране, јер као самоубица по њиховој памети неби смео доћи у земљу, коју су они посветили. Шта су знали радити, него присташе и на то. Света је било ваљда до 5000. Кад на гробље дођоше, истаче се један попа, па рече: „Овај човек незаслужује, да се овде сахрани!“ Варошки капетан опомене га, да не дражи и онако озлојеђену светину. Али то му не беше доста, док се светина не диже. И ту се бацаше блатом на

његу, ружише га свакојако, љушаше га и издераше му хаљине. Кад су се у варош вратили, полупали су прозоре на парохијском дому, па и сам кардинал морао је затворити капију од двора свога, јер се бојао да га неће расдражен свет напасти.

— Ми смо већ јавили како је владика Кнежевић, који у „рајхсрату“ седи, добио адресу неповерења са свога недостојног владања. Тиме га више далматинских општина почастеше, јер одпаде од народне странке, јер изневери народ. Сада је добио и од вароши Заре.

— У Галицији и у многим крајевима Угарске бесни марвена куга.

— Из Беча пишу ово о предавању тела максимилијанова адмиралу Тегетхофу у Веракруцу: 26. Нов. у 3 сахата после подне стигло је аморело царево уз велику пратњу кавалерије. Командант чете донео је запечаћен пакет у којем кључ од сандука беше. Он је имао налог да преда кључ градоначалнику Веракрушком у руке. Тело буде у цркву донесено, а ту стајаху већ градоначелник и сви званични и грађански сталези на окопу. После је свет морао изаћи из цркве, стража се постави на врата, и нико ко не беше позват не могаше ући у нутра. За тим јаве Тегетхофу, да је све спремно, да му цара предаду. И он уђе са пратњом својом, а сви беху у црнилу, знак дубоке жакости. Отворе најпре један сандук од дрвета, посла други од лима. Трећи беше од ружичнога дрвета. Кључ с којим се тај сандук отвара од сухога је злата. Кад су га отворила, видео се Максимилијан у целој величини својој. Био је у црно обучен, па и црне рукавице имао је на рукама. Сад запитају Тегетхофа призна је ли он да је то цар, и хоће ли га, као такога примити; овај одговори, да јесте то цар и да га он прима. А и сваки, ко је цара за живота видео, могао га је сада познати, и ако је добио пепељасту боју, а то је обично год убалзамованих људи. За тим му предаду кључ. Протокол при том испиту водили су тројица. Један је за мексиканску владу, други за вицеадмирала, а трећи за варошку архиву. Протоколе потписао је вицеадмирал и његова пратња, градоначелник и сви присуствујући. После тога се разиђу, а тело остане уз пратњу у цркви. Сутра дан буде пренесено на лађу „Новару“ и крену се морем.

— Из Фиоренције јављају да се отварање скупштине одлаже до 11. Јануара п. р., јер је последњих дана страпан снег пао тако, да су многе главне пруге жељезничке између горње Италије и Фиоренције порушене.

— Министарска криза заиста постоји у Атини. Мисли се, да ће доћи на крмило Булгарис, као највиђанији државник грчки. А Комундурос уступа, јер се краљ не може да сложи с његовом ратном политиком.

— Грчка влада спремила је скоро ту две лађе американке, које је купила, да их навезе у Епир. На један пут се догоди експлозија, и лађа се распадне на двоје. На лађи беше 73 лица, међу којима 32 механичара, већином Енглеза, 7 официра, а остали беху грчки матрози. Средња лађа одмах је потонула, а с њоме и људи. 50 их је спасено. На лађи Бубулини било је врло скупоцених опрема ратних. Лађа је била са 22.000 фунти Стерл. осигурана, а већином и терет њезин. Енглески зналци у тој ствари, мисле да је то само од себе дошло упалењем каменита угљена, а тога је у лађи много било.

— Познати пољак Чајковски, а сада Садик-паша добио је допуштење, да може купити чету самих Пољака, што би се на Балкану борили.

— У Паризу издао је неки паша предлог о реформама у Турској, и упутио је то на политични, дипломатски и повинареки свет. Сада се о томе много тамо разговара. Пре шест месеци он је изгнан из Цариграда, а служио је Турску 25 год., час као велики везир, час као министар правде, а час као намесник у Босни и т. д. Он вели међу осталим, да не пате од самовоље турске само Хришћани, него и сами Турци, и вели да треба реформе из темеља.

— Позната су чуда, што их Фенијанци у Енглеској чине. Па сада се зна и о нападају њихову на кулу Мартело, и о отимању оружја у Корку. Знаменито је то код њих и управо мора се човек чудити, како хладно и мирно врше они свој посао. Код куле није било до душе никакве опасности. У посади беху само два артилеријете, једна жена и више деце. Баш су седели за столом, кад на један пут неколико гарави дечака рупи унутра и револвере потегну на њих и запрете им, да се не мичу док они посао не сврше и док се један сахат не удаље. Што је било барута и пушака однесу, и мирно оду. Но одважније дело беше оно у Корку, кад су ору-

жје отимали, јер то беше у по дана и то у најживљој улици. Полиција је одмах прискочила, али све заман. Шесторица њих ушли су у дућана двојица су на вратима стражарили. Однели су неки 60 револвера. — У Корку, јављају, украдено је 25 буради барута из приватне трговине. Варош је с тога у великој бризи.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Беч, 30. децембра. (Телеграм.) Банатска шеница (у Бечу) 88 ф. 7.75, 89 ф. 7.85, (у Ђуру) 89 ф. 7.70, (у Визелбургу за готово) 87—89 ф. 6.90, (у Будиму) 87—89 ф. 6.90. Раж (у Бечу) 80 ф. 5.—, 81—82 ф. 5.25. Јечам (у Бечу) 72 ф. 3.65. Зоб (транзито) 44 ф. 2.12, 50 ф. 2.32. Промета беше 40.000 мерава.

М. Панчево, 28. дец. Због празника, а и због тога, што је зима напрасно попустила, раскаљаше се путови тако, да су нам довози у последњем добу веома слаби били те с тога не могаше житна радња онако жива бити, као што би то према бољим извешћима, што нам са горњих пијаца подлазише, била. Обе ове околности пак проузроковаше, те се цене свима врстима ране побољшале. Изнимку од овога чини само јечам, који је и при славим довозима јако изнемарен. Цене су ове: Житу од 4.75 до 5.25; наполица од 3.20 до 3.50; кукурузу од 2.40 до 2.50; зоби 1.60; јечму 1.70 до 1.80.

Јуче имадоше оба наша трговачка гремаума на позив г. Ј. Касаниновића, који се од неколико дана овде бави, скупштину у ствари грађења реморкера. Г. Касаниновић разложио је при тој прилици у смислу свога програма све користи, које би грађењем реморкера по нашу трговину како са моралне, тако исто и са материјалне стране биле. Као радосну вест могу вам јавити, да се нужда остварању овог подухва у пуној мери спознала, и да је идеја коју су г. Касаниновић и друг покренули, свеопштег одзива у нашој вароши нашла, тако, да је већ до данас 105 акција по 1000 форинти уписано, а сва је прилика, да ће се још 20 до 30 акција овде и у нашој околини издати.

Како је тиме главни темељ положен, смемо слободно рећи, да је остварење овог пројекта обезбеђено, јер са поуздањем очекујемо, да ће и друге српске вароши овоме при меру следовати и у коло овог по нашу трговину тако важног подухва ступити.

Наш трговачки свет, који се, ступивши са близу половином нужног фонда у ово удружење, као главни основач српско-хрватског реморкерског друштва сматрати може, примио је руковање даље иницијативе на се и изабрао је одбор, који ће позив за уписивање по нашим крајевима разаслати, правила за то нацртати, и све нужне кораке чинити, како би се подухва што скорије остварити могло.

У главноме служиће програм г. Касаниновића и друга као основ. вредност акција одређена је на 1000 фор., ван тога издаваће ду се и полугине од 500 фор. од којих 2 један глас дају. Што се даље у овој ствари радило буде, известићу вас одмах.

Београд, 29. дец. (о. д.) Трговина неће оживети пре, док не почну лађе радити. Јуче је допловио из Базијана пароброд жељезничког друштва, и одмах се вратио опет с једним пленом. Дућанције назарише прилично пред свецима, друге радње уопште слабе су, и цене продуктима, изузевши неке, само номиналне. При слабо довозу плаћа се жито 110 до 112, јечам 60 гр., кукуруз 80 гр. 100 ока. Траже се маторе овчије и особито козије коже, онима је цена 22, овима до 28 гр., јагњећима пак 14 гр. Маст кунују ока по 6 $\frac{1}{2}$, лој 7 $\frac{1}{2}$ гр. Не цеђен мед по 3 $\frac{1}{2}$ гр., шљиве 170 гр. 100 ока. Вино 65 до 70 гр. врло добра роба. Ракија од 8 гради по 50 пара ока. Слаба беше ове недеље и повчана радња. Дукати за рубље 60 $\frac{1}{4}$ гр., за банке 5.74. Дисконт. меница за Беч 6%, за Пешту 9%.

Смедерево, 28. дец. (о. д.) На нашој пијаци слаба је радња са раном. Сав промет беше за недељу дана 25.000 ока. Жито се купује по 114—116 гр., раж по 64—68 гр., јечам 58—64 гр., кукуруз 65 гр. Тражи се јечам за местну потребу. Од брашна мало долази на пијацу, јер воденице не могу радити, а сувача на близу не имамо. Пред свецима бакали добро назарише, али болтације слабо. Кирија из унутрашњости већ је до крајности скупоће дошла; шпекуланти морају из удаљених места погодити кочијаше, да им доносе робу и жито, што је већ купљено.

Земун, 30. дец. Цена рани: Наполица 4.80 до 5.—, јечму 2.80, зоби 2.10—2.0. Дућанске радње бултацијске и бакалске такође бијаху слабе. Једна лађа растових дрва истовара се сад. Дрва су врло добра и продају се по 10.50 хват. П. Ј.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

WWW.ONILTB.RS

	25.	26.	27.	28.	29.	30.
Д е н е м б р а						
Дукат цесарски	— —	5 76	5 77	5 75	5 73 ⁵ / ₁₀	5 73 ⁵ / ₁₀
Сребро	— —	118 75	118 75	118 75	118 35	118 50
5 ⁰ металици	— —	56 50	56 15	56 40	56 75	56 80
Она с кав. мај — новем.	— —	58 10	58 —	57 70	57 80	57 50
5 ⁰ народни зајам	— —	65 20	65 30	65 25	65 15	64 80
Акције народне банке	— —	686 —	685 —	684 —	685 —	684 —
„ кред. завода	— —	184 90	184 10	184 30	185 —	184 40
Ловови 1860. године	— —	83 90	83 60	83 60	83 50	83 20
Лондон	— —	121 90	121 50	120 80	120 65	120 65

Путовање на гвозденом путу.

Из Базјаша у Пешту полази	5 сати 55 мин.	у вече
У Пешту долази	8 „ 56 „	изјутра.
Из Пеште у Беч полази	9 „ 55 „	„
У Беч долази	6 „ 36 „	у вече.
Из Беча у Пешту полази	7 „ 45 „	изјутра.
У Пешту долази	4 „ 36 „	по подне
Из Пеште у Базјаш полази	5 „ 19 „	„
У Базјаш долази	9 „ 10 „	пре подне.
Из Будима у Тријест полази	6 „ 35 „	изјутра.
У Тријест долази други дан	8 „ 14 „	„
Из Тријеста у Будим полази	6 „ 45 „	у вече.
У Будим долази други дан	7 „ 58 „	„

Број 5472, одел. 2

Nro. 5472, Abth. 2.

О Г Л А С.

E d i c t.

Од стране ц. кр војено-комуни-тетског Магистрата земунског даје се овим на знање, да је на зактева-ње туторства кћери Теодора Кири-це, Марије и Јулијане, надлежни суд дозволио, да се њихова у вароши под бр. 450. налазећа се кућа путем јавне лицитације продаје. Огласна јој је цена 3000 форинти, а судска лицитација наређено је, да се држи у двапут, т. ј. први пут 10. а дру-ги пут 31. Јануара 1868. у 2 сата после подне.

Vom k. k. Semliner Militär-Communi-täts-Magistrate wird hiemit bekannt gemacht, es sei über Ansuchen der Vormundschaft der Theodor Kyriza'schen Töchter, Marie und Ju-liane, in die öffentliche Feilbiethung des densel-ben verlassbefördlich zugewiesenen Hauses Nro. 450 Stadt, dessen Ausrufungspreis auf 3000 Gulden in österr. Währ. bestimmt wird, gewil-liget, und der Vollzug der Versteigerung in zwei Terminen, u. z. am 22 Jänner und 12. Feber 1868 um 2 Uhr Nachmittags gerichtlich ange-ordnet worden

Kauflustige wollen sich am obbestimmten Tagen und Stunden im hiesigen Rathhause saale einfinden.

Semlin, am 11. Dezember 1867.

Шрајбер,
капетан-аудитор.Schreiber.
Hauptmann-Auditor.

У Земуну, 29. децембра 1867.

ДОБРА МАГАЗА НА
СВОД

у главном сокаку у Земуну, издаје се под кирију. Ко има вољу исту узети, може се извести код бра-ће Н. Димитриадеса за услове.

КУЋА ЛАЗЕ УРО-ШЕВИЋА
у Земуну од неколико дана је без дуга, што се овим путем даје на знање.

А. ШВАРЦ И СИН

трговина с дрвенаријом „код бела петла“

У НОВОМ САДУ,

препоручују свој еспап сваке врсте, особито ГРАЂЕ И СТОЛАРСКА ДРВА сваког квалитета, количества и величине по ниској цени.

Будући да ови трговци свој еспап од чести сами произведу, остало пак не посрететвено од произвођитеља у Словачкој добијају, то су они у стању, сваки налог у тој струци јефтино, под-пуно и поштено извршити.

За Земун, Београд и Панчево прима наручбине М. ФЛАЈШЕР У ЗЕМУНУ.

A. SCHWARZ & SOHN

Holzniederlage „zum weißen Huhn“

in NEUSATZ.

Empfehlen ihr sortirtes Lager aller Gattungen Bau- und Tischler-Hölzer in jeder beliebigen Qualität, Quantität und Dimensionen zu den nur möglichst billigsten Preisen.

Nachdem genannte Firma ihren Holzvorrath zum Theile selbst erzeugt, und zum geringeren Theile direct von den Produzenten der Slowakei bezieht, dadurch auch in die Lage versetzt wird, alle nur in diesem Fache möglichen Aufträge billig, prompte und reell zu effectuiren.

Für Semlin, Belgrad und Pancsova übernimmt Aufträge M. FLEISCHER IN SEMLIN.

ЦРНОГОРСКА КУЛА.

(Свршетак.)

Гргур је бесомучно јурио к развалини. Беше блед, очи му севаху, а руком је држао ханџар. Кад је дошао до развалине, не нађе никога. Паде од гњева због тога на стену, и мишљаше тако, како ће да се освети. На један пут опази стопе човечије на путу. Скочи и тим трагом ишао је дуго, дуго. Није осећао ни умор ни глад.

Данило међу тим није седео бадава. Он се склонио у развалину док је само она опасност била. За тим је одмах скочио и отишао преко границе дружини својој, која у највећем гњеву беше, што им пљачкање неиспаде за руком. Данило је умео ради својих намера страсти њихове још јаче разналити. Рече им, како је дознао, да су се Црногорци дали сада весељу, што су их побиле, па да би за то најзгоднија била ова идућа ноћ, да опет пођу и стада им отерају. Он ће их, обећа им, водити не познатим путовима, ако му се они повере. Сви присташе на то. Скупише се сад још више него први пут, наоружаше се добро и дигосе се око десет сахата ноћу. Црни се облаци навукосе, а киша падаше као из кабла. Сви ћутаху. Данило их је предводио, а срце му све јаче куцаше, што је ближе мети био. Најпосле стадоше. Данило им покаже стаје Гргине, где му стока стајаше, а он са још два друга пође управо у кућу, и лупаше да отворе. Турци опљачкаше и одвукосе, где год што нађоше, а Смиљка чувши лупу, помисли да је Грга, отвори и задрхће кад спази — Данила. И пре него што га је могла отурити, он јој прискочи, и притисне је ватрено на груди своје. Страшна је слутња обузе, с тога употреби сву снагу, и одгурне безобразника, који је обасипаше пољупцима. Но међу тим она је викала, али Грга беше далеко, а слепи старац шта је могао чинити. Данило се упути са својим пљеном управо кући својој, а остали јурнуше у кућу Гргину, да разграбе оружје, новце и наките. Немоћног слепца, који се на ту ларму подигао, ударише га један пут и оборисе га, а све што нађоше однесосе. Смиљка се међу тим борила не престано са својим мучитељем, који јој је уста марамом запушио. Али бадава се напрезаше да до паса подигне руку, где јој нож стајаше. Данило опази то и извади нож из корица.

— Хоћеш да се убијеш? Не, Смиљано! Ти си моја, ти треба да живиш, да — за мене живиш! Ја сам те задобио, и ја ћу те срећном учинити, ја, коме си се некада заклела да ћеш верна бити.

— Никада нећу! промуца сирота женица и подиже главу к небу.

— Ако не ћеш лепо ти ћеш силом. Ти си у мојој власти и нико ти не може помоћи. Толико година већ патим се ја без тебе; браћа моја отераше ме и презреше ме, и ја сам се још само надао, да ћу те добити, и ето сада те нађох — у туђем наручју. Не могу казати, шта сам у тај мах осећао. Али срце ми је знало, и ја сам се заклео, или да те добијем или да умрем.

С поносом и презрењем погледа потурица на онесвешћену жену, али задрхта и отетупи од ње; тако га је погледом поразила, јер она стајаше пред њим као оличена мржња. Дођоше и другови Данилови, и нагонише је да иде с њима, и више је носисе него што је она сама ишла. Више од једнога сахата иђаху они, и не беше још ни пуни хиљаду корака до границе. Гроза обузе душу њезину. И ноге и руке беху јој кржаве. И у сред густе шуме, допустише јој, да се мало одмори, и скидонше јој мараму с уста, коју јој везаше, да не би викала.

— Буди паметна Смиљка, проговори Данило и привуче јој се. Код мене ти неће ништа фалити. Ја имам више, него што ти мислиш. Реци, да си моја, и ја ћу те на рукама носити, јер те силно љубим.

— Не, никада нећу с тобом оно делити што ти покрадеш и поотимаш.

— Ја немам ништа од краденога. Све што имам заслужио сам са знојем лица мога. Само сам тебе украо, тебе и љубав твоју.

— Љубав моју, коју нећеш никада имати, никада, као што сам ја жива Данило!

— Нека, нека! Иде време, носи бреме!

— Све што си могао од мене добити, добио си — презрење! Као год што сам те у детињству силно љубила, тако и још јаче сада те мрзим, презирем, проклињем. Тебе, издајци, од кога се гнуца душа моја.

— Не ћеш ме застрашити, не, јер код жена има од мржње до љубави толико, да врабац може прескочити. Мани се разговора. Ти си моја и остајеш моја.

— Данило, проговори Смиљка узбуђено, и беше сва бледа. Данило, дај да се мирно разговоримо. Пусте ме да се вратим кући мојој, а

заклињем ти се гробом родитеља мојих, да ником нећу казати, које разорио и начинио несрећу у мирној колеби нашој. Носите све што сте упљачкали, само ме пусти, јер је срце моје Гргино. Пусте ме па се не бој ни преговора ни гоњења, а не мој тврдоглавошћу својом да разјариш и подигнеш Црногорца на освету, јер ти знаш ко су они, па онда тешко вама, када дођу, да крвљу освете ваше кржаве зулуме.

— Мани се празна разговора. Не бојимо се ми твога Грге, па ни свију Црногороца, а ти мораш моја бити; то ти се заклињем — —

— Немој се заклињати! прекине на један пут Смиљка; за тим ућута, и после са свим мирно настави: „Па добро, нека буде како ти хоћеш. Хајдемо даље.“

Данило се зачуди тој напрасној промени и мирноћи, погледи је и радосно пођу даље веома стрмим и узацким путем. То беше велика стрмен, а крај ње одмах Скадар. Била је месечина, и тако се могаше већ граница видети. Пред њима се море застакли, а у њему се опет огледаху облаци. Данило је ишао напред, она за њим, а после остали Турци са пљеном. И кад дођоше на највиши врх, зачу се тих врисак. Смиљка скочила у море. Сви се ужаснуше. Она не имађаше другога начина за спасење своје. Таласи је покрише, а поражени Турци пређоше границу. Данило беше изван себе. После неколико дана остаде му кућа пуста. Нико у околини није знао куда је отишао. — —

Гргур је међу тим тражио не престано Данила, али све за ман. Најпосле уморен већ пред саму зору пође кући. Како се упрепастио кад виде отворене стаје у кући. Црна му слутња пролети кроз срце. Потрчи у кућу и види све разбацано и отворено, а нигде никога ненађе само онесвешћену девојку једну на земљи. Једва му је казала нешто од несретна догађаја. Гргур је дознао из тога, да је то Данило био, а и девојка му је познала глас.

Гргур стајаше нем, укочен од тешке муке. После седе на клупу и покри лице рукама. Сада је видео да нема више за њега мира ни среће, кад му Смиљке нема. И тврдо се одважи, ма га главе стало, да је свуда тражи. Данило је злочинац. То је знао. Рођаку своју остави у кући, а он оде. Ишао је дуго, и по најтежим стазама, и кад беше крај оне стрмени на мору спази у шипрагу доле женске хаљине, потрчи тамо и угледа — мртву, још везану

Смиљку. То беше грозан, страشان састанак. Сада је видео, да је криво учинио, што ју је бедно, видео је, да му је верна, и да је у љубави и верности према њему умрла. Шта му сада остаје? Ништа више, до — освета, крвава освета! Над мртвом љубом својом он се страшно закуне да не ће мировати, док је не освети, док се не окупа у крви душама свога. Да би лакше постигао цел своју, преобуче се и тако пође да тражи Данила. Прошло је више месеци док је дознао, да он није више у Турској, јер се ваздан бојао за живот свој, стренио је од освете Гргине. Последњом лађом отишао је с војском у Крим, да војује против Руса.

Од 17. Октобра 1854. г. стајаху савезници још не престано пред Севастопољом, и поред све силне храбрости не могаху га још никако увети. Сва сретства, што изображење наука и гени даваше, осташе узалудна.

Већ месец Август 1855. г. беше при крају и цео се свет побоја, да се неће због зиме морати рат одложити. Једно јутро пријави се једноме француском генералу неки странац. Генерал га позна, јер га је он ослободио кад га је заробио из руске војске. То беше — Гргур. Генерал је имао и сувише посла, па га није ни могао питати зашто опет долази у војску, него га одмах прими, јер је знао да је Грга храбар. Грга нађе у војсци многе познанике своје, али ни зашто није марио, само је да Данила, на освету мислио. Па да то само постигне, диго се ето с неверијом против једноверне браће своје.

8. Септембар 1855. г. беше одређен да буде отуђан дан, да се уриши на Севастопољ. И бој је трајао све до пет сахати у вече. А страшан је био! Шта је ту крви људске, шта ли новаца похарчено! То може сваки помислити, кад се сети, да је Севастопољ пао, за кога говораху, да је то стена, која се не може никада освојити.

У исти мах, када се развијала та величанствена, крвава драма, догодило се нешто, што је тако исто страшно, премда се само двају срца тиче. Одељења турске и сардинске војске привуку се пекако у боју савим француским колонама, у којима је и Грга био, и тако заједно пропихаху ватру на свога непријатеља, јер су они савезници били. На један миг ут спази Гугур некога човека у турском оделу, коме је ђуле каду

скинуло с главе. И у сред боја застаде, погледа га боље, а баш је према њему стајао, и викне: „Данило! — јест, он је! — Данило! — Ха, Смиљка, осветићу те!“ — Ватра му севаше из очију. Данила прође језа, кад зачу тај глас. Није се бојао ђулади непријатељских, а сада се ужасну кад помисли, да је осветник чисти своје пред њиме. И као сенка полети на непријатељску ватру, али Грга пође за њим с мачем у руци, а ни један се не обзираше на бомбе непријатељске. Најпосле га суетигне. Ухватише се у кости и хрваше се дуго, а већ једва дисаху од умора. На један пут отргне Грга своју десну руку, зграби нож и прободе Данила, али овај га и мртав не пусти. Падајући повуче га са собом у шанац с високога бедема. Непријатељи разорише зид на којем се они борише, колоне пређоше преко њега и — преко њих, јер ту беше обојици гроб.

15. Априла 1856. г. потписала је Аустрија, Француска, Иглеска, Сардинија, Турска и Русија мир у Паризу, који је целоме свету познат. Али тај мир опет не беше тако постојан, као што је онај, кога Грга и Данило и још хиљадама других у боју задобише.

Да се вратимо кући Гргиној. Пуста је, нигде никог нема. И онога слепог старца нестало.

Но један пут играху се деца близу границе на једноме брежуљку поред неке старе, опале куле. Ту је било унучади слепога деде, деца његових синова, који се давно изжењеше. Они се играху и певаху свакојаке песме седећи поред куле. На један пут се укаже на прозору, на којем гвожђе беше неко сухо лице, са нешто мало седе косе. С мршавим рукама његовим држаше се за решетке. Кад га деца угледаше, јако се поплашише. Али он их стаде по имену звати, и тако деца познадоше свога несретног деду. Турци га држашу као за потемех ту баш на граници на великим мукама у залогу за Гргу. Деца дизаху једно друго, и љубише старца у руку, а он их опет благосиљаше. Од тада су често деца доносили потајно деди јела и пића. А од њега су више пута чули чудне приче, како више нема ништа од његова живота, а како они треба да су верни своме отачаству, да га увек јуначки бране и своје родитеље да свете против општега непријатеља. Он их закљичаше собом, својом старошћу и очима својима и с оним, што им је најсветије.

Од деце дозна после и цела околина, да је у тој кули старац затворен, и они се сложише и подигоше да га ослободе. Било је доста окршаја с Турцима док освојише кулу. Када је освојише, нађоше слепога деду мртва на земљи у тешким ланцима. Црногорци га однесоше у његово село и свечанога погребеше.

Кула остаде пуста и разваљена. Али људи из оне околине сећају се и сада слепога старца, и када год прођу крај оне куле, лице им се стужи и намршти.

Прерадио П.

СУДБИНА И ЦАРСКА КРУНА.

(Наставак.)

И пре него што смо оставили Париз, заљуби се Корона уз пут у једну младу госпу војвоткињу Марију од Мо.....р, и то више њезином страшћу, него својом. Али та душевна свеза не потраја дуго. После године дана вратимо се на траг.

Војвоткиња, која се као простакиња само због лепоте своје удала за старца једнога, дала се после смрти његове такоме животу, да је се сви сродници одрекоше. Одмах први дан сретнемо војвоткињу, али се чињасмо и невешти. Ја сам желео да познам ту женскињу и с тога се одважим да је потражим. Чуо сам да се налази у Хамбургу под именом баронице Шенфелд и да је врло раскошно живела. С допуштењем Корониним узнем половину готовине своје и одем у дворану, где се она скоро свако вече картала, а за чудо је сретна била у томе.

Стигнем у гостионицу. Осветљени прозори беху отворени, и тако се могаху у ноћи сјајно чути звуци валцера који је тамо веома омиљен био. Полако пођем кроз дворану, која је здраво богато и раскошно окићена. У последњој соби спазим гомилу људи сабијених. С великом муком довучем се донде и седнем на крај стола. Картаху се. „Плава Марија“ имала је не чувену срећу. Већ је тројици однела новце до последње паре, а и играло се све на хиљаде.

Она је седела на другом крају стола. Била је врло лепа. Била је од оних жена, које си морао обожавати, али љубити их ниси могао. А то је било због оне ироније, с којом је свакога предусретала.

Она се смешила, и ваздан превртала златне новце својим белим претима, а најпосле запита: „зар нема никога, да изиђе на мејдан.

— Ја ћу! одговорим јој, поздравим је, и седнем до ње.

И почесмо играти, али она је све непрестано губила. И остаде без једне паре.

— Ако смем нешто предложити госпођици? — Ево имам овде 12000 талира. Хајде да играмо у све.

— Жао ми је, што не могу. Немам толико новаца да од своје стране уложим.

— Нетреба вам. Ја иптем од вас место тога, да ме за ову ноћ док је вама воља, изберете за свога јунака.

— Господине!

— Молим вас немојте зло тумачити моје речи. Ја залажем поштење своје. Само на забаву мислим.

Она пристане на то. Почнемо играти, и опет изгуби.

Ја јој пружим руку. Она ме узме испод руке, и тако одосмо у другу собу. Шампањера и свега донесем.

— С чиме ћу служити милостива војводињи од М. р?

— Одкуда ви знате моје име? запита ме. Заиста ви сте ме здраво изненадили, јер има већ више година, како ме тако нико незна, него само под именом баронице Шенфелд.

— А сећате ли се још Короне? запитам је даље.

— Шта, и то знате? упрепасти се она и чисто јој задрхће главе.

— Јест, знам какве је среће био с вама.

— Ви ме много морите, господине. — — —

Официр хтеде и даље приповедати, али дође претседников послужитељ са једним војником и јави обојици, да одмах иду пред свој први шкадрон и да председника на капији чекају. И тако мораде оставити приповедку за други пут, а одмах се подигоше и одоше на службу своју.

Беше 10 сахата. Јуарец заповеди Патонију команданту истога шкадрона, да иде улицом пут Мутаморе, а да га на један пушкет пред вароши чека, да неби падо у очи.

Коњаници одоше а с њима и Јуарец и министер у покривеним колима. Возише се читаву миљу. Испочетка беше пут теснац, после се отвори у читаву пољану по којој се раширкане куће индијанске видеше. Из некојих димњака дизаше се дим.

Близу малог села индијанског Хаујуде заповеди претседник да стану, и пође с министром и офи-

цирима преко њива к једној повећој колеби. Кад су дошли до врата претседник куцне и одмах му отворе. Претседник републике и Иглезије министар уђу унутра, а оба капетана остаду на вратима. Соба у коју уђоше изгледаше жалосно. За столом сеђаше нека госпођа богато обучена. Није јој ни мало приличио онај ђумез. Кад је Јуарец с Иглезијем ушао, она устане и пође пред њих. После седоше сви за стол.

— Здраво сте точни, претседниче; хвала вам,

— Хоћу да одржим реч, па ма шта да ми је на путу. Пре два дана јавили сте ми, да дођем на ово место, али ако смем питати, зашто презати од мојега дома, кад је он свакоме отворен.

— Ја сам навалице ово место изабрала, и ако је мрачно и прљаво, јер сам ту независна и заштићена. Но да приступимо к послу. Ево вам извештај од Ромера из Вашингтона. Колико ми је познато, наше ствари стоје сваким даном све боље. Још мало, па ће се рат свршити, и онда сте ви господар.“ — —

— Добро, добро, прекине је претседник. Изволите само даље.

— Дошла сам председниче, да вам неке одлуке поднесем. Онуномоћите ли ме, да их извршим, ја животом јемчим, да ћемо успети.

— Најпре вас морам питати, прихвати претседник, говорите ли ви то по налогу Ромеровом, или од своје стране?

— У колико се политичне констелације Мехике тиче, то су погледи посланикови, а што ћу речи о начину, како да се изврши, то су моје сопствене идеје.

— Да чујемо дакле.

— Укратко ћу вам, претседниче, претставити стање непријатеља нашега. Ал' тиме не велим, да ви то не знате и сами, него хоћу да кажем и моје мисли уз приметбе посланикове, па по томе онда радите како знате. Заметак целе ове трагедије, што је поделила Мехику на двоје, на републику и царство јесте у питању овога столећа, да ли треба при измени или установлењу какве државне установе сила круне да решава или воља народа. То је заго, нетка, која нас може упропастити, ако је за времена не одгонемо. Њу разрешити то је оригиналност генија. Дајте ми народ, који је способан за изображење и напредак, па ћу вам историју света у новом из-

дању дати, па ћу вам цео свет преокренути. Но погледајмо правичним оком непријатеља и нас саме, па ћемо видети да царство мора пасти под нашим мачем. Ми идемо и у боју и у политици као река, а наш непријатељ има две поглавице: једнога који заповеда, другога који влада. Што Максимилијан с великом муком подигне, то занесењак Наполеон Ш. обори. Максимилијан се држи само за мотку од заставе француска орла. Претседниче, изгнајте францускога орла из земље, и царство је пало.

— Али како ћемо Французе истерати.

— Како! Они бегају оданде, где виде, да нема успеха. Сложимо се дакле са североамериканском републиком. Савезничке ће државе загрозити, ми ћемо напред поћи, па где их не можемо побити уступићемо, а где нам се и не надају побићемо их. Па кад један пут „модерни цезар“ не узможе одолети порамљеној Француској и громовима опозиције њезине, Француска ће војска морати одлазити, ми ћемо у Мексику, а „Хабсбуржанина“ послаћемо патраг у његову Аустрију, нека тамо царује, а ми ћемо слободно као људи живети.

— Добро: ја ћу се промислити, а капетану моје чете наложићу, да вас прати, да можете управо у Максимилијанов двор отићи. Тамо се пријавите Дон Викарију и његовој нећаки дони Изабел де ла Переци, а после Ураги, Лабастиди и оцу Миранди. Ви ће те бити глава томе послу. Ево вам пуномоћје. Не знам, да ли је политички паметно, што вам то све поверавам, али ја радим по гласу унутрашњости моје, и мислим, да се нећу преварити, а ви да ће те оправдати поверење моје. — Затим отвори врата, и зовне капетана.

— Ви ће те, капетане, пратити ову госпођу у стан Ескобедов, и слушаћете жеље њезине. Ево вам упутства. Сад ће те одмах остати овде, и кренићете се, кад она усхте.

Капетан опет изађе после тога и кад је затворио врата за собом, шапне своме другу Ромери: Ево живота, ако није тај гост претседников главом Марија, војводињи од М. р!“

— Неможе бити.

— Тако поуздано велим, као што је ова сабља о моме пасу, јер сам познао добро глас њезин, што сам га већ у толико прилика чуо. Но ћути, ево их где иду. (Наставиће се.)